

Марія Кирилюк
(Умань, Україна)

НІМЕЦЬКА МОЛОДІЖНА МОВА: PRO I CONTRA

Нині можна констатувати зростання у суспільстві інтересу до мови, мовних проблем, мовного вжитку. Проблеми змін у мові, що є прикметою нашого часу, нових тенденцій її розвитку широко дискутуються загалом.

Серед найбільш актуальних для обговорення проблем лідером уже тривалий час є вплив англійської мови як джерела запозичень. Аргументи фахівців-мовознавців на користь англіцизмів в німецькій мові не завжди беруться до уваги критично налаштованими опонентами, які вбачають в них загрозу для німецької мови.

Дискусія ведеться навколо реформи правопису, викликають занепокоєння поступове зникнення діалектів та місцевих говірок, зниження якості мови в медіях, маніпулятивний характер мови маркетингу, відбиток у мові політиків їх безвідповідальної позиції, як і стан підготовки дітей та молоді до використання ними нових комунікативних ситуацій та компетенцій мовного вжитку [4]. Щодо останнього, то молодіжна мова є не лише предметом дискусій в суспільстві, а передусім об'єктом дослідження науковців. При цьому вона суперечливо оцінюється чи як певне досягнення, чи як негативний фактор розвитку мови, прояв її занепаду [1].

Власне молодіжна мова не є феноменом лише сьогоднішнього дня. Її наукові дослідження започаткувалися ще на межі 19/20 ст. вивченням мови студентів того часу. Однак питання, з якого часу вона існує, залишається дискусійним. Адже перші дослідження мови студентів в 17/18 ст. належать ще Й.В.Гете. Як виявилось, деякі з цих слів, які спочатку були виключно у вжитку студентської молоді, з часом стали надбанням літературної мови [2].

Серед дослідників немає єдності і стосовно визначення поняття «молодіжна мова». Одні визначають її як контра - чи антимову (Kontra-oder Antisprache), інші як соціолект покоління (Generationsoziolekt) [3]. Насправді інтерес молоді не в тому, щоб зберегти існуючі мовні та культурні норми чи, щоб досягти порозуміння з дорослими. Для підростаючого покоління в тому чи іншому регіоні, в різних соціальних верствах чи групах йдеться передусім про те, щоб знайти себе, самовизначитися. Адже молодь реагує на суспільні зміни більш чутливо, швидше і енергійніше, розвиваючи її власну субкультуру, замість того, щоб залишатися в середовищі, що себе віджило. Мова молодих людей слугує при цьому в однаковій мірі як засіб дистанціюватися від світу дорослих, так і для встановлення єдності в межах власної групи. Скоріше за все йдеться тут не стільки про лексичні чи будь-які інші мовні новотвори, скільки про іронічну перебудову існуючого, чогось уже прийнятого. При цьому трапляється, що молодь сприймає для своєї мови такі новотвори, які подаються як типово молодіжні націленою на молодіжну аудиторію рекламою.

В своє подальше доросле життя молоді люди мало що беруть із цього, зберігається власне лише те, що стає надбанням загального вжитку. Однак на даний момент наближення елементів молодіжної мови до літературної є

явищем небажаним, адже вона, як уже відзначалося, створюється і існує з метою відмежуватися від світу дорослих, з яким у молоді асоціюється нормативне мовлення.

Взаємозв'язок між мовою молоді та мовною нормою підтверджується на всіх етапах її історії, якими є у післявоєнні роки «хуліганський китайський» 50-х, «тінейджерський жаргон» 60-х, «усічена мова» 70-х, «дефектні діалоги» останніх десятиліть (Eva Neuland) [1]. Мовний вжиток молоді при більш близькому розгляді виявляється далеко не гомогенним, а розпадається на стилі окремих груп, котрі об'єднує негативна оцінка їх критиками, які звинувачують молодь у безвідповідальному поведженні з мовою.

Щодо вікових параметрів тих, хто слугується молодіжною мовою, на думку дослідників (Margot Heinemann), йдеться про молодих людей віком від 12 до 18 років. Як правило, їх комунікативна поведінка в офіційних інституціях є нормативною. Однак поза їх межами молодь спілкується зовсім інакше. Прикметно, що їх мовна комунікація не обмежується лише екзотичними чи специфічними для молодіжного вжитку модними словами, характерними для неї є також розмовна загально вживана лексика, яка властива і мовленню дорослих. Однак, трапляючись у мові молоді надміру часто, вона привертає до себе увагу, хоча і не є специфічно молодіжною.

Узагальнюючи існуючі нині в лінгвістиці уявлення про німецьку молодіжну мову, можна зробити ряд висновків. Ця мова є продуктивною (вона розширює словник), експресивною за своїм характером, лексично часто трапляються перебільшення і зневажлива оцінка. Однак її, на думку проф. Маргот Хайнеманн, безпідставно вважати виключно лайливо-нецензурною, як і те, що мову німецької молоді вирізняють численні англіцизми. Насправді встановлено, що відсоток їх не більший 0,8.

Молодіжна мова торкається не лише лексичного складу мови, але і її граматики, семантики, вимови, лінгвістики тексту та ін. Типовим для її словотвору є гніздовий принцип, який надає формуванню лексикону молодіжної мови певну системність. Окрім того беззаперечною ознакою визнається її креативність, як і більш аніж індивідуальний характер.

Адже стосовно молодіжної мови повною мірою справедливим є твердження, що єдиної мови не існує, бо кожен її користувач слугується нею індивідуально для досягнення своїх комунікативних намірів. Зрештою, молоді люди розмовляють скоріше не молодіжною мовою, а своєю власною, відмежовуючись таким чином не лише від покоління дорослих, але й від світу своїх однолітків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Der Sprachdienst Heft 4/01, S.149-150.
2. Der Sprachdienst Heft 5-6/05, S.177-178.
3. Der Sprachdienst Heft 6/08, S. 279-281.
4. Der Sprachdienst Heft 6/10, S. 206-207.